

Ústavní právo I. pro DS

Ústavní právo I. pro CŽV

Přednášky v zimním semestru 2004

Zaměření: Aktuální problémy ústavního práva v praxi

Přednášky nejsou povinné. Budou zaměřeny pouze na vybrané problémy ústavního práva a budou přizpůsobeny aktuálním problémům praxe, řešení praktických příkladů a aktuálních sporných otázek předmětu. Některá témata budou probírána ve více přednáškách.

Nezbytné je mít vždy k dispozici text Ústavy ČR, Listinu a zákon o Ústavním soudu (nejlépe Úplná znění č. 432). Další prameny podle zaměření jednotlivých přednášek.

1. Úvod do ústavního práva ČR

Moderní stát a jeho ústavní právo. Pojem, předmět, prameny ústavního práva a jeho vztah k jiným právním odvětvím. Ústavněprávní vztahy a jejich prvky. Subjektivita v ústavním právu (zákon č. 219/2000 Sb., o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích). Odpovědnost a sankce v ústavním právu. Kontinuita a diskontinuita jako problém ústavního práva ČR.

2. Ústava jako základní zákon ČR a ústavněprávní základy právního řádu v ČR

Zvláštnosti ústavní situace v ČR. Příprava Ústavy ČR. Fundamentalita, rozsah právní úpravy, programovost, dynamismus a stabilita, systematika a vyšší právní síla. Ústavodárná procedura. Pokusy o změnu Ústavy ČR.

Prameny práva v ČR. Ústavní vymezení, vzájemné vztahy, výhrada zákona. Pojetí právního předpisu v judikatuře Ústavního soudu. Mezinárodní a vnitrostátní právo. Publikace právních předpisů a platné publikační právo (zákon č. 309/1999 Sb.). Funkce Sbírký zákonů a Sbírký mezinárodních smluv. Interpretace a aplikace norem v ústavním právu. Význam ústavní praxe. Nálezy Ústavního soudu č. 241/2002 Sb. (k čl. 79 Ústavy ČR), č. 231/2000 Sb., č. 96/2001 Sb., č. 410/2001 Sb. (k čl. 78 a čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR), Sb.n.u., sv. 1, č. 29, sv. 6, č. 91, sv. 8, č. 98 (publikace, terciální normotvorba), sv. 13, č. 26, č. 167/2000 Sb. a č. 528/2002 Sb. (cenový předpis, změna právního názoru, regulace nájemného), sv. 15, č. 128 (důsledky vadné publikace), sv. 26, č. 80, č. 403/2002 Sb. (k postavení mezinárodních smluv o lidských právech po tzv. euronovele Ústavy ČR).

3. Ústavní základy ČR

Moderní pojetí ústavního státu. Český konstitucionalismus a jeho vzory. Ústavní vývoj 1918 - 1992. Ústavněprávní aspekty zániku ČSFR a sukcese ČR jako jednoho z následnických států ČSFR. Ústavní koncepce ČR a její principy.

4. Sdružovací právo a právo politických stran v ČR

Ústavní základy sdružovacího práva v ČR. Sdružování jako svoboda, právo a povinnost. Typy sdružení a prameny jejich úpravy. Pojem práva politických stran a jeho základní problémy. Ústavní soud a politické strany - nálezy č. 296/1995 Sb. a č. 98/2001 Sb.

5. Volby a volební právo. Přímá demokracie, referendum.

Základní pojmy volebního práva (volby, volební právo, volební systém). Principy volebního práva. Volební procedura a její stádia. Soudní kontrola voleb. Prvky přímé demokracie v ústavním právu ČR. Referendum v právní úpravě a praxi (úst. zákony a zákon č. 22/2004 Sb.). Nálezy Ústavního soudu č. 31/1996 Sb., 161/1996 Sb., č. 88/1997 Sb., č. 70/1999 Sb., č. 243/1999 Sb., č. 64/2001 Sb., č. 140/2005 Sb. (plenární). Senátní nálezy II. ÚS 147/94 (Sb.n.u., sv. 2, č. 53), II. ÚS 15/95 (sv. 5, č. 31), I. ÚS 508/98 (sv. 13, č. 13), I. ÚS 127/96 (sv. 5, č. 41), soubor nálezů č. 103 až 111 ve sv. 6.

6. Ústavněprávní základy územní organizace ČR

Pojem územní organizace státu. Unitární forma územní organizace ČR. Dělbá moci a rozdělení státního území pro výkon státní moci v roce 1960 a v současnosti. Státní území a hranice ČR. Vymezení státního území ČR. Mezinárodní smlouvy o vymezení státního území ČR. Územní výsost. Územně správní členění ČR (návrh nové právní úpravy). Hlavní město ČR.

7. Státní občanství ČR

Pojem občanství. Vývoj právní úpravy a její principy. Mezinárodní smlouvy. Způsoby nabývání a pozbývání státního občanství obecně a podle platného práva. Rozhodování a řízení ve věcech státního občanství. Rozbor nálezů Ústavního soudu č. 55/1995 Sb., č. 207/1994 Sb., č. 6/1996 Sb., č. 185/1997 Sb., IV. ÚS 34/97 (sv. 8, č. 49 – případ P. Uhl), I. ÚS 337/99 (Sb.n.u., sv. 20, nál. č. 170 – volba občanství SR), IV. ÚS 215/94 (sv. 3, č. 30), II. ÚS 307/97 (sv. 14, č. 75), II. ÚS 139/2001 (důsledky naturalizace v USA), IV. ÚS 215/94 (sv. 3, č. 30), č. 121/1996 Sb. (sv. 5, č. 21), IV. ÚS 114/96 (sv. 9, č. 114) (občanství a restituce), II. ÚS 326/98 (sv. 22, č. 88 (případ Walderode), I. ÚS 98/04 (případ Salm-Reifferscheidt).

Osnova seminářů v III. semestru:

1. Úvodní téma. Určení podmínek zápočtu, literatura, právní předpisy, osnova přednášek.
2. Ústavní právo a konstitucionalismus jako model a realita v ČR. Základní znaky, klady a zápory praxe. Ústava ČR. Práce s textem Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod.
3. Základní otázky ústavního zákonodárství. Státní forma ČR. Principy konstitucionalismu. Publikace právních předpisů a mezinárodních smluv.
4. Sdružovací právo a právo politických stran. Zpracování návrhu na registraci politické strany nebo spolku.
5. Volební právo a referendum.
6. Zápočtový seminář. Test, popř. ústní prověrka znalostí.

Podmínky pro získání zápočtu z ústavního práva za III. semestr:

- a) aktivní účast na cvičeních,
- b) úspěšné zvládnutí písemného testu,
- c) kladné hodnocení seminární práce

Učební pomůcky:

Filip, J.: Ústavní právo. I. díl, 4. vyd., Brno 2003

#

Filip, J.: Vybrané kapitoly z ústavního práva. 2. vyd., Brno 2001 (dotisky)

Zimek, J.: Ústavnost a český ústavní vývoj. Brno 2003

Doporučená literatura (pro zimní semestr):

Filip, J., Svatoň, J., Zimek, J.: Základy státovědy. 3. vyd., Brno 2002

Pavlíček, V., Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád ČR. Sv. I. 2. vyd., Praha 1998

Pavlíček, V. a kol.: Ústava a ústavní řád ČR. 2. díl, 2. vyd., Praha 1999

Hendrych, D., Svoboda, C. a kol.: Ústava ČR. Komentář. Praha 1997

Telec, I.: Spolkové právo. Praha 1998

Kadečka, S.: Právo obcí a krajů. Praha 2003

Prameny:

Sbírka nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, sv. 1 – 35 (podle zadání).

ÚZ č. x (stav k x. x. 2005). Ústava ČR. Listina základních práv a svobod.

Chutná, M., Jílek, D.: Lidská práva v mezinárodních dokumentech. Brno 1994

#